

Fremsat den 31. marts 2016 af Pia Olsen Dyhr (SF), Jonas Dahl (SF) og Lisbeth Bech Poulsen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om reduktion af miljø- og sundhedsbelastning fra pesticider

Folketinget pålægger regeringen

- a) ikke at godkende pesticider med utilsigtede, farlige egenskaber,
- b) at indføre krav om Best Available Techniques (BAT) for sprøjteteknik – med en tidsplan for forbud mod in-effektive sprøjteteknikker,
- c) at opstille en plan for at gøre retningslinjerne for integreret plantebeskyttelse obligatoriske (bekendtgørelse nr. 1798 af 22. december 2015 om tilskud til fremme af dyrkning efter retningslinjerne for integreret plantebe-skyttelse (Integrated Pest Management, IPM) til pri-mærproducenter inden for landbrug, gartneri og frugt-avl),
- d) at gribe ind, hvis behandlingshyppigheden stiger, selv om belastningsindikatorerne falder, og
- e) at styrke håndhævelsen af grænseværdier for pestici-drester i fødevarer, så der gives sanktioner ved enhver overskridelse.

Bemærkninger til forslaget

Med ophævelse af de obligatoriske randzoner vil der ske større afdrift af pesticider til vandløb og søer. Samtidig vil der kunne anvendes større mængder pesticider i Danmark, fordi randzonearealet kan inddrages til dyrkning. Forbuddet mod at bruge pesticider på § 3-arealer er også blevet fjernet, og der vil derfor ikke være den forventede positive effekt for miljø, natur og sundhed. Der er behov for straks at kompensere for disse effekter af landbrugspakken.

Aftalen om sprøjtemiddelstrategien 2013-2015 er forlænget med 1 år. Folketingets partier skal forventeligt forhandle om en ny strategi i efteråret 2016, inden aftalen udløber. De foreslåede elementer bør vedtages i foråret, så de med sikkerhed kan træde i kraft senest den 1. januar 2017.

Det må forventes, at provenuet fra pesticidafgiften vil falde i takt med mere hensigtsmæssig brug af pesticider (mindre tab), og ikke mindst som følge af at pesticidernes belastning vil falde. Derimod kan der forventes bedre økonomi i landbrug, som anvender mindre mængder og mindre skadelige – og dermed billigere – midler.

Bemærkninger til de enkelte punkter i forslaget

Ad a) ikke at godkende pesticider med utilsigtede, farlige egenskaber

Pesticidernes aktivstoffer godkendes i EU, men det er medlemslandene, der godkender de endelige pesticidformuleringer, dvs. de produkter, som markedsføres til erhverv og til private, og som ud over aktivstoffet i forskellige koncentrationer indeholder forskellige hjælpe- og fyldstoffer. I EU-reguleringen har hjælpe- og fyldstofferne indtil for nyelig ikke haft den store opmærksomhed, selv om disse stoffer kan have negative miljø- og sundhedseffekter, som er både anderledes og mere skadelige end aktivstoffet.

Det foreslås, at der indføres et substitutionsprincip baseret på en farevurdering, så pesticidformuleringer med CMR-egenskaber ikke kan godkendes i Danmark. CMR-stoffer er kræftfremkaldende (carcinogene, mutagene (ændrer arveanlæggene) eller skader forplantningsevnen (reproduktionstoksiske – f.eks. hormonforstyrrende)).

Ad b) at indføre for sprøjte teknik Best Available Techniques (BAT)

Det er teknisk muligt at reducere utilsigtet spredning af pesticider ved at gøre sprøjteudstyret mere effektivt. Der er krav om Best Available Techniques (BAT) for f.eks. staldanlæg (godkendelse af husdyrbrug), men i dag er der ingen krav om at anvende det mest effektive, og dermed mindst forurenende, sprøjteudstyr i konventionelt jordbrug. Et sådant krav er indeholdt i Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger (»Natur og Landbrug – en ny start«, Natur- og Landbrugskommissionen, 2013, s. 50):

»Et væsentligt udviklingsspor, der allerede nu er behov for at forfølge, er udviklingen og implementeringen af ny sprøjtemiddelteknologi. Det er velkendt, at den mest moderne udbringningsteknologi kan nedbringe afdriften af sprøjtemidler, og præcisionssprøjtning kan begrænse anvendelsen af sprøjtemidler i de enkelte afgrøder. Teknologien skal fremmes yderligere og bringes tættere på at være tilgængelig for flere landmand. Det samme gælder teknologiudvikling, der skal medvirke til at afhjælpe de forventede udfordringer med anvendelse af sprøjtemidler som følge af kommende klimaforandringer«.

På den baggrund anbefales følgende handlinger:

- »Der bør senest i 2016 iværksættes nye, konkrete initiativer, såfremt der ikke er sket en 40 pct. reduktion i pesticidbelastningen. Initiativerne skal sikre målopfyldelse inden for to år.
- Der skal ske en målrettet udvikling af teknologi til reduceret, sensorbaseret og afdriftsreducerende sprøjtning med henblik på at kunne fastsætte generelle krav til anvendelse af »intelligent« sprøjteudstyr inden for en periode på maksimalt 5 år.«

Der findes en række teknologier, som væsentligt kan sænke forbruget af sprøjtemidler. De bruges blot kun i ringe omfang, fordi der i dag ikke er krav om det. Der er behov for at fastsætte krav om, at nyindkøbt sprøjteudstyr skal leve op til BAT-krav, og passende tidsfrister, inden for hvilke brug af forældede sprøjteknikker skal være afviklet. Som eksempler på teknologier kan nævnes:

- Injektion, hvor man kan dosere og blande aktivstoffer undervejs, når man kører fra en mark til en anden, så man sikrer individuel dosering af markerne.
- GPS-styring, som kan sikre imod, at man doserer dobbelt, når man drejer eller vender med maskinerne.

Ad c) at opstille en plan for at gøre retningslinjerne for integreret plantebeskyttelse obligatoriske

Der kan i dag opnås tilskud til at fremme dyrkning efter retningslinjerne for integreret plantebeskyttelse inden for landbrug, gartneri og frugtavl, jf. bekendtgørelse om tilskud til fremme af dyrkning efter retningslinjerne for integreret plantebeskyttelse (Integrated Pest Management, IPM) til primærproducenter inden for landbrug, gartneri og frugtavl (bekendtgørelse nr. 1798 af 22. december 2015). I dag er principperne udmøntet som en frivillig vejledning om godt landmandsskab for landbrug, der anvender pesticider.

SEGES er i 2010 blevet udvalgt til at stå for rådgivning i henhold til bekendtgørelsen. På landbrugsinfo.dk under »planteavl« fremhæver SEGES:

- »IPM handler især om at opnå tre ting.
- At forebygge problemer med ukrudt, sygdomme og skadedyr
- At sprøjte efter behov
- At få bedre økonomi – ikke mindst på sigt.

Vigtige IPM-redskaber er bl.a. et godt sædskifte, resistente sorter, varslinger, opsyn i marken, nedsatte doseringer, radrensning og at undgå resistens over for midlerne.«

Miljø- og fødevarerministeriet har i 2015 finansieret en pjece udgivet af SEGES om IPM »IPM rimer på godt landsmandskab«, SEGES, 2015.

Det foreslås, at IPM-retningslinjerne for godt landsmandskab for pesticidanvendelsen så vidt muligt gøres lovpligtige, og at regeringen fremsætter forslag hertil og til en certificeringsordning for de øvrige elementer i IPM, som ikke findes egnet til obligatoriske tiltag.

Ad d) at gribe ind, hvis behandlingshyppigheden stiger

Det er vigtigt, at behandlingshyppigheden ikke stiger yderligere, idet den er udtryk for det samlede pesticidtryk, mens belastningsindikatorerne kun udtrykker de i dag kendte skadevirkninger.

Ad e) at styrke håndhævelsen af grænseværdier for pesticidrester i fødevarer

Grænseværdier for pesticidrester i fødevarer er fastsat af EU, men det er medlemslandene, der håndhæver dem. Der er i dag en meget lempelig praksis, hvor der normalt blot gives påtale ved overskridelser. Dette begrundes med, at der alligevel ikke kan gøres noget, der gavner folkesundheden, når først måleresultater foreligger og overskridelser er påvist – idet de pågældende fødevarer så allerede vil være spist. Men her ser man bort fra den præventive effekt. Hvis man giver sanktioner ved enhver overskridelse, vil de fleste detailhandlere vælge ved deres egenkontrol at sørge for at holde sig et stykke under grænseværdierne. Det er der god grund til, da de EU-fastsatte grænseværdier generelt ligger på et relativt højt niveau.

Skriftlig fremsættelse

Pia Olsen Dyhr (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om reduktion af miljø- og sundhedsbelastning fra pesticider.

(Beslutningsforslag nr. B 118)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.